

PETRSKÉ LISTY

vydává Spolek přátel Petrské čtvrti

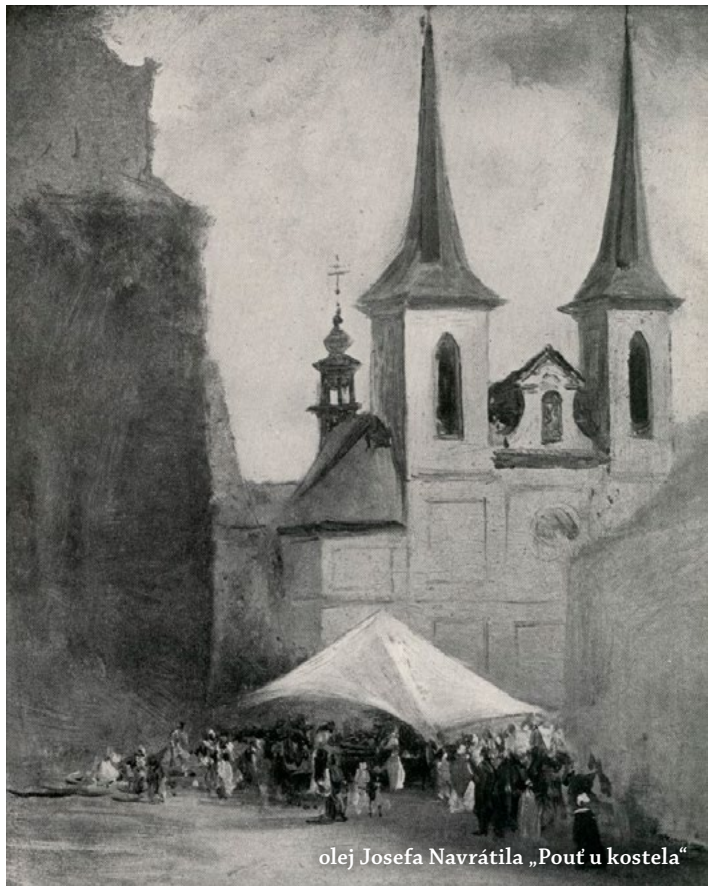
ZPRÁVY Z PETRSKÉ ČTVRTI

PROSINEC 2024 / XXIII. ČÍSLO

ZDARMA

Nejstarší umělecké zobrazení kostela sv. Petra na Poříčí

PAVEL NOVOTNÝ / Foto: archiv autora

olej Josefa Navrátila „Pouť u kostela“

V monografii Josef Navrátil S.V.U. Mánes z roku 1940 se studii od Jaromíra Pečírky, je otištěn obrázek oleje ze soukromé sbírky s názvem „Pouť u kostela“. V monografii je uveden bez dalšího komentáře. Tento olej, podle mého názoru, téměř jistě zobrazuje kostel sv. Petra v Biskupské ulici. Exteriér kostela měl od 18. století střídmou barokní podobu a obraz tedy vznikl ještě před regotizací provedenou podle návrhu Josefa Mockera v letech 1874–1879.

Josef Matěj Navrátil se narodil v roce 1798 ve Slaném a již v roce 1801 se rodina odstěhovala do Prahy. Zde bydlela v čp. 1078 v areálu tehdy Kapucínského kláštera, který byl v letech 1857–1861 přestavěn na kasárny (dnes obchodní centrum Palladium) na Náměstí Republiky. Navrátil se vyučil malířem pokojů a následně v letech 1819–1823 absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze. Kromě volné tvorby pak provozoval také malířsko-

ADVENTNÍ AKCE V PETRSKÉ ČTVRTI

neděle 1. 12. 2024 od 17 hod.
Rozsvícení Petrského náměstí

sobota 7. 12. 2024 od 18:30 hod.
Adventní koncert
v kostele sv. Petra Na Poříčí

čtvrtek 19. 12. 2024 od 17 hod.
Adventní zpívání
na Petrském náměstí

Přijďte, těšíme se na setkání s vámi.

-dekorátorskou dílnu. Až do počátku padesátých let byla jeho činnost zaměřena převážně na nástěnnou malbu. Oženil se s Terezií, rozenou Mairanovou, a měli šest dětí, z nichž pouze tři se dožily dospělosti. Rodina bydlela od roku 1826 na Starém Městě v čp. 922 (dnes nároží ulic Dlouhá a V kol-kovně). Navrátil byl členem společnosti Nimrodi, která se scházela v pivovaru U Kléblatů v nedaleké Masné ulici, do níž patřili mimo jiné mlynář Václav Michalovic z Nových Mlýnů, dnes je zde Poštovní muzeum a nalezneme v něm Navrátilovu výzdobu. Dále Michael Zeyer z tesařské rodiny v Soukenické ulici, ze které pocházel i spisovatel Julius Zeyer a také spisovatel a lingvista Josef Jungmann.

Již jako úspěšný malíř koupil Navrátil v roce 1854 dům v Petrské ulici čp. 1180. Na místě současné novostavby Petrská 3, dokončené v roce 1929, stál

původně jednopatrový dům „Na špalku“ obklopený ze tří stran zahradou a byl tehdy prvním domem na severní straně Petrské ulice. V přízemí měl Josef Navrátil ateliér a v prvním patře i jeho syn Antonín Alois Navrátil (1828–1859), rovněž malíř a také průkopník fotografie, tzv. daguerrotypie. Syn tragicky zemřel den před Štědrým večerem v roce 1859 na otravu rtutí používané v daguerrotypii.

Obraz „Pouť u kostela“ není dokončen, jelikož Petrská zvonice a nárožní dům ulic Biskupská a Petrská jsou na oleji pouze naznačeny. Navrátilovi po mozkové mrtvici v roce 1861 ochrnula pravá ruka a po neúspěšných pokusech malovat levou rukou přestal tvořit a vydělávat. Proto také byl nucen v roce 1863 dům v Petrské ulici čp. 1180 prodat. Poutě a další slavnosti v Petrské čtvrti pořádali převážně mlynáři. V 19. století se v Praze každoročně konala 29. června pouť

Navrátilův dům na Jüttnerově plánu z roku 1816 a místo, odkud byl obraz namalován.

u kostela sv. Petra na Poříčí u příležitosti svátku Petra a Pavla. Všechny výše uvedené skutečnosti podporují mou domněnku, že obraz byl namalován před rokem 1861, pravděpodobně v létě roku 1860. Je asi posledním Navrátilovým obrazem a zároveň prvním uměleckým zobrazením kostela sv. Petra. Kresba kostela sv. Petra od Vincence Morstadta je z roku 1873, tedy mladší.

Navrátilova rodina se v roce 1860 nastěhovala do Truhlář-

ské ulice čp. 1116 a později do čp. 1118, Truhlářská 18. Na místě tohoto původního domu byla v roce 1932 postavená novostavba, na které až do rekonstrukce, provedené v devadesátých letech, byla umístěna skleněná deska s informací, že zde Josef Navrátil 22. dubna 1865 zemřel. V matrice zemřelých u sv. Petra je nicméně uvedeno čp. 1116, což je dům v Truhlářské 14. Navrátil zemřel ve stísněných poměrech,

kresba V. Morstadta z roku 1873

následně byl téměř zapomenut a teprve po roce 1900 bylo jeho dílo postupně znovuobjevováno. Po jednom z nejlepších českých malířů první poloviny 19. století byla v roce 1952 pojmeno-

vána ulice v Praze 1. Část jeho tvorby a života je úzce spojena s Petruskou čtvrtí. V koutku duše doufám, že se zmíněný Navrátilův obraz někdy objeví na veřejnosti. ■

Na ledě v Petruské čtvrti

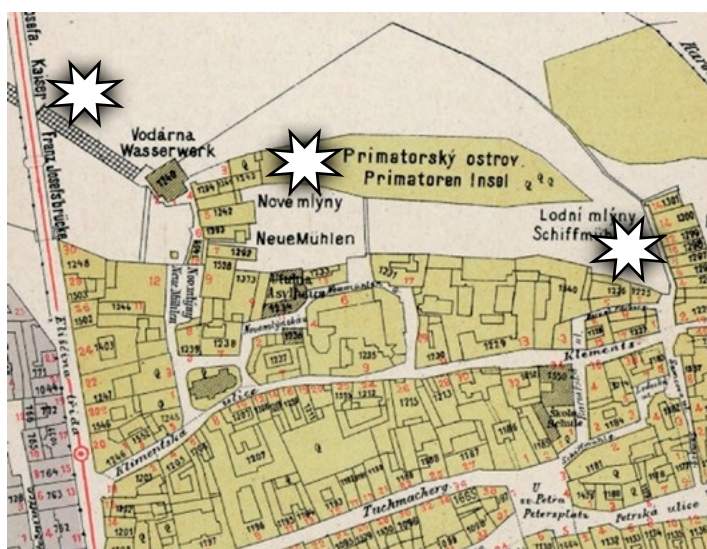
PAVEL NOVOTNÝ / Foto: archiv autora

Dne 27. října 2024 skončila v Národní galerii Praha výstava „Na led!“, která představila téma bruslení a hokeje ve výtvarném umění. Tato společenská zábava se v českých zemích již v 19. století stala běžnou součástí zimy pro všechny vrstvy obyvatel a zůstává oblíbenou kratochvílí do dnešních dnů. Jako doplnění tématu bruslení na ledě uvádím některé zajímavosti z Petruské čtvrti.

Český malíř Karel Purkyně (1834–1868) v roce 1858 na výstavě představil obraz zachycující rodinu knížete

Rudolfa Thurn-Taxisse se slugebnictvem na zamrzlé Vltavě. Zda někdo tehdy na řece bruslil, není na obraze patrné. Obraz zachycuje pohled z prostoru tehdejšího Novomlýnského jezu k východu, kdy zde ještě nestál most Fr. Josefa (později Eliščin). Na obzoru vlevo je věž kostela sv. Klimenta v Holešovicích, vedle tehdejší usedlost Bubna, dále Negrelliho viadukt v Karlíně s lokomotivou a vpravo vrch Vítkov.

Primátorský ostrov, jehož tehdejší rozsah odpovídá zhruba současnému parku Lannova, byl v 19. století přístupný

Na výřezu z plánu Prahy z roku 1884 jsou graficky znázorněny tři lokality zmíněné v textu.

z Novomlýnské ulice lávkou přes mlýnský náhon přibližně v místě dnešního vchodu do budovy Nemocenské pojišťovny. Na někdejším Primátorském ostrově působilo v letech 1887–1894 kluziště provozované taneční

společností „Harmonie“. Kluziště a krytou ohřívárnu vyprojektoval mladý inženýr Václav Havel (1861–1921), který tehdy bydlel v nedaleké Eliščině (dnes Revo-luční) třídě čp. 1503. Jedná se o pozdějšího stavitele Lucerny

obraz – Karel Purkyně (1858), repro Národní galerie Praha

a dědečka prezidenta Václava Havla. V této souvislosti je zajímavá méně známá skutečnost, že podle původního záměru z roku 1912 měla být Lucerna zimním palácem s podzemní ledovou plochou.

válkami zřízeny tenisové kurty. Jejich správcem byl od třicátých let minulého století pan Adámek, který v zimě na kurtech provozoval kluziště. Kurty pod názvem Vysokoškolský sport si ještě někteří senioři pamatují, jelikož

Nejkrásnější zábavní místo zimní v Praze!
 Největší dráha pro bruslaře
Kluziště „Harmonie“
 na ostrově Primátorském
 (blízko Ellščiný třídy).
Pozvání ku předplacení:
 Bruslařský lístek pro celou sezonu v předplacení bez všech dalších příplatků:
 pro dámu neb pro pána zl. 3.—
 pro p. t. studující (dámy i pány) zl. 2.—
 pro dítě zl. 2.—
 rodinný lístek pro 4 osoby zl. 10.—
 rodinný lístek pro 3 děti zl. 6.—

Národní politika 8. 12. 1893

Masopustní bruslení na Primátorském ostrově (kresby Karla Štapfera – Zlatá Praha 1888)

Primátorský ostrov po roce 1912 splynul s pevninou při regulaci řeky a úpravách nábřeží. Tehdy bylo zasypáno i rameno Vltavy s mlýnským náhonem. V místě současně ulice Holbova zůstala prohlubeň, kde byly mezi

tenis a bruslení zde pokračovalo až do poloviny minulého století. Bruslařské hřiště bylo oblíbené i proto, že nedaleký zimní stadion na Štvanici, v provozu od roku 1932, byl pro bruslařskou veřejnost silně limitován. ■

Naše vánoční tipy

BLANKA KOVAŘÍKOVÁ

NÁVŠTĚVY DOMŮ SLAVNÝCH

50 nových příběhů

Blanka Kovaříková, členka Spolku přátel Petrské čtvrti, letos vydala dvě knížky, které by vás mohly potěšit pod stromečkem. První z nich, **Návštěvy domů slavných**, je již čtvrtým volným pokračováním Příběhů domů slavných. Dočtete se v ní i o bydlení osobností z Prahy 1. Patří k nim operní pěvkyně Marie Podvalová, malířka Ludmila Jiřincová, herečka Ella Šárková, herec Karel Richter či režisér Otakar Vávra.

Pro radost svých čtenářů vybrala Blanka Kovaříková více než 70 fejetonů, které napsala v průběhu let pro časopis Vlasta. Doprovázejí je nostalgické fotografie Jovana Dezorta, který zachytil jedinečným způsobem život v Praze 60. a 70. let.

Knihy vychází pod názvem **Jak jsem se nenačila řídit a jiné příběhy**.

PETRSKÉ LISTY • Informační a propagační materiál Spolku přátel Petrské čtvrti • Vychází jako občasník • Místo vydání: Praha 1 23. číslo, vychází dne 22. 11. 2024 • Evidenční číslo periodického tisku přidělené Ministerstvem kultury – MK ČR E 21723 • Vydává Spolek přátel Petrské čtvrti, Biskupský dvůr 1/1154, 110 00 Praha 1, IČO: 22762353

✉ spolek@petrskactvrt.cz 🌐 www.petrskactvrt.cz 📺 [petrskactvrt](https://www.facebook.com/petrskactvrt)
 Poděkování patří jednotlivým členům spolku za jejich články a příspěvky • V Petrských listech byly použity fotografie ve vlastnictví členů spolku, pokud není uvedeno jinak • Petrské listy jsou v roce 2024 vydávány s finanční podporou MČ Praha 1.

Spolek přátel Petrské čtvrti
vás srdečně zve na

Adventní koncert

u příležitosti 13. narozenin spolku

v sobotu 7. 12. 2024
od 18:30 hod.

v kostele sv. Petra Na Poříčí
Biskupská 13, Praha 1

Program připravila operní pěvkyně Martina Mamula se svými studenty a varhaníkem Pavlem Hruběšem. Dále vystoupí Hostivický pěvecký sbor se sbormistryní Hanou Krejčovou za klavírního doprovodu Veroniky Sivíčkové.

Po skončení koncertu jste srdečně zváni na malé občerstvení, přípitek a zdobení spolkového vánočního stromku.

